

Οι Μυροφόρες και η εικόνα της Αναστάσεως

[Ορθοδοξία / Θεολογία της εικόνας](#)

[Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας](#)

“Ουκ έστιν ώδε, αλλ’ ηγέρθη” (η εικόνα της Αναστάσεως)

Χριστός ανέστη!

Επιθυμώντας να συμπληρώσουμε μία παλαιότερη ανάρτησή μας με τίτλο «**Σύντομο σχόλιο στην εικόνα της Αναστάσεως**» θεωρούμε επιβεβλημένο να αναφερθούμε στο δεύτερο τύπο της εικόνας της Αναστάσεως, η οποία εμφανίζεται στην ορθόδοξη παράδοση και διαφέρει από την εικόνα «**Η εις Άδου κάθοδος**». Η συγκεκριμένη εικόνα στηρίζεται πλήρως στη μαρτυρία των ευαγγελίων.

Ας δούμε, όμως, τα στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα:

Κεντρικό σημείο της παράστασης είναι ο κενός τάφος και ο άγγελος που μεταφέρει το μήνυμα της εγέρσεως στις μυροφόρες.

Την εικόνα συμπληρώνουν οι Μυροφόρες και, σε λίγες περιπτώσεις οι στρατιώτες που εικονίζονται να κοιμούνται.

Η σκηνή περιγράφεται σε όλα τα ευαγγέλια (Μτθ. 28:1-7, Μρκ. 16:1-7, Λκ. 24:1-8, Ιω. 20:1-10) με μικρές παραλλαγές. Το κύριο σημείο είναι ότι στο σημείο που είχαν αποθέσει το σώμα του Κυρίου πλέον υπάρχουν μόνο τα νεκρικά σάβανα. Κάποιος μεταφέρει αυτό το εντυπωσιακό μήνυμα στους επισκέπτες.

Η Ανάσταση του Χριστού έγινε σε χρόνο που δεν είναι με ακρίβεια

προσδιορισμένος, αλλά πάντως κατά τη διάρκεια της νύχτας, Νωρίς το πρωί της Κυριακής, πλησιάζουν προς το μνήμα, στο οποίο είχαν αποθέσει το νεκρό σώμα, μία ομάδα από γυναίκες, οι **Μυροφόρες**: «Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία» (Μτθ. 28:1), «Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη» (Μρκ. 16:1), «Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς» (Λκ. 24:10) καὶ «Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ» (Ιω. 20:1). Το μόνο πρόσωπο που παραθέτουν και οι τέσσερις ευαγγελιστές είναι η **αγία Μαρία η Μαγδαληνή**.

Έτσι, λοιπόν, οι Μυροφόρες, ανάμεσά τους και η **Παναγία**, όπως δέχεται η παράδοση, εικονίζονται στις παραστάσεις της Αναστάσεως κρατώντας, μάλιστα, κάποια σκεύη, στα οποία εμπεριέχονται τα μύρα με τα οποία θα αλείψουν το σώμα του Ιησού. Συνήθως, εικονίζονται δύο μορφές, η Παναγία και η αγία Μαρία η Μαγδαληνή, ως «εκπρόσωποι» του ομίλου των Μυροφόρων. Στα πρόσωπά τους εικονίζεται η **έκπληξη** για το παράδοξο θέαμα που αντικρύζουν, ενώ σε κάποιες εικόνες σε αυτά διαγράφεται η **αγωνία** του «τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;» (Μρκ. 16:3). Σε μια κίνηση έκπληξης φέρνουν τα χέρια προς το πρόσωπο και στέκονται εκστατικές μπροστά στο θαύμα.

Στον κενό τάφο μπορούμε να δούμε το θέαμα που αντίκρυσαν οι Μυροφόρες: υπάρχουν μόνο τα **σάβανα** με τα οποία είχε τυλιχτεί το σώμα και το **σουδάρι** με το οποίο είχε καλυφθεί το κεφάλι. **Η λεπτομέρεια των οθονίων** παρατίθεται από

τον ευαγγ. Λουκά, ο οποίος, μάλιστα, σημειώνει ότι τα είδε ο απ. Πέτρος, καθώς έγειρε το κεφάλι του για να ελέγξει τον τάφο: «ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα» (Λκ. 24:12), ενώ ο ευαγγ. Ιωάννης μας προσφέρει **και τη λεπτομέρεια του σουδαρίου**. Μάλιστα, κάνει δύο αναφορές: (α) «ὁ ἄλλος μαθητῆς [ο Ιωάννης] προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν» (Ιω. 20:4-5) και (β) «ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον» (Ιω. 20:6-7). Ακολουθώντας την τελευταία αναφορά, το σουδάριο διακρίνεται στις εικόνες από τα οθόνια και είναι τοποθετημένο ξεχωριστά.

Δίπλα στον τάφο εικονίζεται, συνήθως **ένας**, αλλά κάποτε και **δύο ἄγγελοι**, οι οποίοι φορούν λευκές φορεσιές. «Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ» (Μτθ. 28:2), «καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν» (Μρκ. 16:5), «καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπούσαις» (Λκ. 24:4) και «Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα ἕξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῆ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ» (Ιω. 20:11-12). Από τις βιβλικές αναφορές οι δύο κάνουν λόγο για έναν και οι δύο για δύο αγγέλους. Τη διαφοροποίηση αυτή, η οποία είναι άνευ ουσίας, ακολουθούν και οι ορθόδοξοι αγιογράφοι.

Συνήθως, ως **επιγραφή** της σύνθεσης αυτής υπάρχουν τα λόγια του αγγέλου, τα οποία είναι ένα μήνυμα και προς εμάς, πέρα από τις Μυροφόρες. Τα λόγια του αγγέλου, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις, θα μπορούσαν να συνοψιστούν στο «**οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ**» (Μτθ. 28:6, Μρκ. 16:6 και Λκ. 24:6).

Ένα σημείο που η εικόνα της Αναστάσεως διαφέρει, ελαφρώς, από τη μαρτυρία των ευαγγελίων είναι η παρουσία δίπλα στον κενό τάφο, σε λίγες περιπτώσεις, των **στρατιωτών**, οι οποίοι κοιμούνται. Καμία σχετική αναφορά δεν υπάρχει στα ευαγγέλια.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εικόνα του 16^{ου} αι. από την Ιερά Μονή **Διονυσίου** στο Άγιον Όρος, η οποία ακολουθεί. Σε αυτή **συνδυάζονται και οι δύο ορθόδοξες απεικονίσεις ενωμένες σε μία παράσταση**, στην οποία κυριαρχεί η «εις Άδου κάθοδος», ενώ σε μία ζώνη στο κάτω τμήμα της εικόνας παρουσιάζονται όλα τα στοιχεία της εικόνας του κενού τάφου.

<http://bit.ly/R01Wbj>